SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1189

av Mikael Damsgaard och Caroline Högström (båda M)

Epizootilagen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör analysera tillämpningsutrymmet för bestämmelsen om särskilda skäl i epizootiförordningen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att bredda ersättningsrätten till företag som drabbas av ekonomiska förluster genom indirekta effekter av restriktioner enligt epizootilagstiftningen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

När afrikansk svinpest konstaterades i Fagersta hösten 2023 infördes omfattande restriktioner för att förhindra smittspridning. Restriktionerna var nödvändiga, men fick mycket stora konsekvenser för det lokala näringslivet. Företag inom exempelvis naturturism och besöksnäring fick sin verksamhet kraftigt begränsad när människor förbjöds att vistas i de naturområden där verksamheterna bedrevs. Även om företagen formellt inte var förbjudna att bedriva verksamhet blev följden i praktiken att kunderna försvann och intäkterna uteblev.

Enligt epizootilagen finns möjlighet till statlig ersättning för ekonomiska förluster till följd av bekämpningsåtgärder. Regelverket är dock framför allt utformat för att kompensera verksamheter som drabbas direkt, exempelvis lantbrukare som tvingas avliva sina djurbesättningar. Företag som drabbas av indirekta ekonomiska

konsekvenser av restriktionerna har däremot i stor utsträckning hamnat utanför ersättningssystemet.

I epizootiförordningen finns emellertid en bestämmelse som ger Jordbruksverket möjlighet att, om det finns särskilda skäl, lämna ersättning även för andra kostnader och förluster än dem som uttryckligen omfattas av de ordinarie ersättningsreglerna.

Regeringen gav 2024 Tillväxtverket i uppdrag att analysera konsekvenserna för näringslivet i Fagersta och Norberg samt tillämpningen av ersättningsreglerna. Tillväxtverkets rapport pekade på att företag drabbats på olika sätt och att det fanns indikationer på att företag som borde ha fått ersättning inte hade fått det. Någon fördjupad juridisk granskning av lagstiftningen och Jordbruksverkets tillämpning genomfördes dock inte.

Det finns därför anledning för regeringen att analysera i vilken utsträckningbestämmelsen om särskilda skäl i epizootiförordningen kan användas för att ersätta företag som drabbads av betydande ekonomiska förluster i situationer liknande den ovan nämnda.

Om regeringen bedömer att nuvarande bestämmelser inte ger tillräckliga möjligheter till ersättning bör regeringen istället överväga att bredda ersättningsrätten. Den bör inte bara omfatta verksamheter som formellt har förbjudits att bedrivas. Även företag vars verksamhet i praktiken omöjliggörs eller kraftigt begränsas av beslutade restriktioner bör kunna omfattas.

Ersättningen kan naturligtvis förenas med krav på att företagen visar ett tydligt samband mellan restriktionerna och den ekonomiska skadan verksamheten har drabbats av.

Erfarenheterna från Fagersta och Norberg visar att det finns behov av ett mer ändamålsenligt ersättningssystem. Företagare som drabbas av långtgående myndighetsbeslut för att skydda samhället mot allvarliga djursjukdomar ska inte behöva bära hela den ekonomiska bördan själva.

Mikael Damsgaard (M) *Caroline Högström (M)*